

Fâniyi Bâkîye çevirmek!

Bir gün Şehrin kalabalık sokaklarında bir adam perişan bir halde yürüyordu. Yüzü solgundu, gözleri yorgun. Elbiseleri yırtık, saçları darmadağın, elleri titrek bir hâldeydi.

İlerde yol kenarındaki bir lokantada yemek yiyen yolcu bir adamı gördü. Yavaş adımlarla yaklaştı. Yolcu bu manzaraya dayanamadı, merhameti galip geldi. Ona seslendi: Karnın açtır, gel, benimle yemek ye dedi.

Zavallı adam sofraya oturdu. Lokmalarını titreyen elleriyle ağzına götürürken açlığını bastırıyor, ama kalbindeki yangını bastıramıyordu. Yolcu dikkatle baktı; adamın hâlinde anladı ki, onun içindeki acı, dışarıdan görülen sefaletin çok daha ötesindeydi. Ve merakla sordu: Söyle bana dostum, hangi talihsizlik seni bu hâle düşürdü?

Adam, bakışlarını yerden zorlukla kaldırdı. Derin bir iç çekti. Dudaklarından titrek bir ses döküldü: Bir zamanlar... Evet, bir zamanlar benim de uçsuz bucaksız çiftliklerim, altın başaklı tarlalarım vardı. Dedi.

Meraklı yolcu: Nasıl oldu da bu perişanlığa yuvarlandın? Diye sordu? Adamın gözleri uzaklara dalmıştı. Ve konuşmaya başladı.

— Benim asıl hatam Padişah'ın cömert avucundaki emaneti, kendi malım sanmamdı. Yolcunun merakı, bir alev gibi büyüdü: "Anlatırsan dinlerim, ne demek istiyorsun?" dedi.

Adam hüznle anlatmaya başladı:

"Padişah'ın bana emanet ettiği o çiftlik... Ah, ne muhteşemdi! Topraklarından bereket fişkirir, ahırlarında atlar kişner, depolarında güneşi kışkandıran silahlar parlardı. Dağlarının bağrında, işlenmeyi bekleyen cevherler saklıydı. Devamlı üretim yapan fabrikalar vardı. Her şey paha biçilmezdi, lakin hepsi emanetti. Ben ise gaflet uykusunda, 'mülküm' diye sarıldım onlara.

Oysa o günler fırtınalı bir muharebe vaktiydi; hiçbir şey kararında kalmazdı. Dün parlayan sancak bugün toprağa düşer, bugün duran kale yarın yıkılırdı. İnsan elinde tuttuğunu sanırdı ama her şey, rüzgârın önündeki yaprak gibi kayıp giderdi.

İşte o hengâmede, Padişah'ın yaveri, bir fermanla çıkageldi. Sesinde hem bir lütuf hem bir ikaz vardı: Padişah'ın adına konuştu ve fermanı okudu.

"Emanetinizi bana satın ki sizin için muhafaza edeyim. Muharebe bitince size daha güzeliyle iade edeceğim. Hem öyle kârlar vereceğim ki, beş kat kâr içinde kâr olacak..."

Ve beş vaadi açıkça sıraladı:

1. Emanetinizi bana verin; ben onu sizin için koruyayım, zayi olmasın.
2. Savaş bitince emanetinizi daha güzel ve sağlam şekilde iade edeceğim.
3. Size yüksek bir fiyat ve büyük kârlar vereceğim (kâr içinde kâr).
4. Makineleri ve atölyeleri benim adımla işletir, tüm masrafları ben üstlenirim; gelirleri size bırakırım.
5. Haklarınız, terhis gününe kadar güvende kalır ki zaten siz idare yükünü taşıyamazsınız.

Ama aynı zamanda bizi uyardı: 'Eğer bana satmazsanız zaten görüyorsunuz ki hiç kimse elindeki muhafaza edemiyor.' Ve ardından zararları bir bir saydı:

1. Mal ve nimetler elinizden çıkar, değerlerini kaybeder.
2. Büyük bir kazanç fırsatından mahrum kalırsınız.
3. Değerli araç-gereçler işlevsizleşir, kıymetleri düşer.
4. İdare ve koruma yükü tamamen sizin omuzunuza biner.
5. Emanete hıyanet etmenin cezasına uğrarsınız.

Bana satmak, aslında bana asker olmak, benim adımla hareket etmektir. Böylece sıradan bir esir veya başıboş bir serseri olmaktansa, Padişah'ın seçkin, hür ve şerefli bir askeri olursunuz." Dedi.

Yanımdaki arkadaşım derhal başını eğdi, "Baş üstüne! Şerefle, iftihar ile satarım." dedi. Ama ben ne yaptım? Gözlerimi cihanın aldatıcı ihtişamına diktim. Gururum, aklımı başımdan aldı. "Ben mülkümü satmam, keyfimi bozmam. Padişah da kim oluyormuş! Dedim.

Meraklı yolcu sordu; peki sonra ne oldu dedi.

Adam bir iç çekerek sözlerine devam etti. Sonra savaş geldi, kapımıza dayandı. Fırtına gibi esti, önüne kattığını savurdu. Sultandan yüz çevirdiğim için muhafaza işi bana kalmıştı. Ama kimse beni dinlemedi, dinletecek bir kuvvetim de yoktu. Elimde sıkı sıkıya tuttuğum her şey birer birer elimden kayıp gitti. Tüm bunlar yetmiyormuş gibi emanete ihanetten yıllarca hapis yattım. Sonunda ellerim bomboş, geriye yalnızca pişmanlığın yakıcı ateşi kaldı.

İşte şimdi ben burada, sefalet çamurunda sürünürken; o, Padişah'ın sarayında cenneti yaşıyor dedi.

Adam bu sözleri gözyaşlarıyla söylerken, yolcu başını öne eğdi yüzüne bir şey diyemedi ama içinden sen tüm bunları hak etmişsin demekten kendini alamadı.

Adamın içinden, "Ah, keşke sataydım! Zaten O'nundu. O, satın almakla bile lütfediyordu. Ne cömert bir teklifti o!" diyen feryatlar yükseliyordu.

Tam o esnada, sokakta bir dalgalanma oldu. İnsanlar, hürmetle ikiye ayrılıyor, yol açıyordu. Yolcu, merakla başını kaldırdı. Kim bu gelen? diye sordu.

Adam, baktığında gördüklerine inanamadı. Bu, onun bir zamanlar yan yana yürüdüğü arkadaşlarıydı. Şimdi ihtişam içinde, başı dik, yüzünde huzurla ilerliyordu. Çevresindekiler ona hayranlıkla bakıyor, “Ne bahtiyar ne şerefli bir hâle erişmiş!” diyorlardı. O adam, Padişah’ın emanetini tereddütsüz teslim eden kişiydi. Şimdi padişahın has sarayında izzetle yaşıyor ne açlık ne korku ne de yük derdi vardı. Her anı, Padişah’ın sözüne güvenmenin meyvesiyle tatlı bir saadet hâline dönüşmüştü.”

Perişan adam ise olduğu yerde çakılı kalmıştı. İçini, geçmişin pişmanlık alevleri yakıp kavuruyordu. Yüreği, “Keşke!”lerle yanıyor. Fakat artık iş işten geçmişti...

İşte böylece iki tercih, aynı fermanın iki ayrı yüzünü gösterdi: Biri, gururun karanlık kuyusunda kaybolan bir pişmanlık hikâyesi; diğeri, teslimiyetin aydınlık tepelerine çıkan bir saadet destanıydı.

Şimdi bu misalin dürbünüyle hakikatin yüzüne bakalım.

O büyük padişah, ezel ve ebedin sultanı olan Allah’tır. Ve o çiftlikler, makineler, âletler, hepsi, senin hayat dairesi içindeki sahip olduğun malın mülkün, cismin, ruhun, göz ve dil, akıl ve hayal gibi latifelerindir. Hepsi bize birer emanettir. Padişahın yaveri, bize yol gösteren Resûl-ü Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem’dır. Elindeki ferman ise Kur’an’dır. O fermanın satırlarında, insanın en büyük kazancı şu ayetle ilan edilir:

“Allah, müminlerden canlarını ve mallarını Cennet karşılığında satın almıştır.”

Bu; insanın ebedî kurtuluş sözleşmesidir. Ölümüne rağmen yaşamının, fânîlik içinde sonsuzluğu bulmanın sözleşmesidir.

Fakat şu dünya meydanı dalgalı, fırtınalı bir savaş gibidir. Her şey değişir, hiçbir şey kararında kalmaz. Ve her insan içinde şu sesi duyar: “Madem her şey elimden gidecek, o halde bu faniliği sonsuzluğa çevirecek bir yol yok mu?” Tam bu iç feryadının ortasında, Kuranın semavi sesi yükselir: “Evet, var! Hem de beş kat kârlı bir ticaret yolu var. Bu ticaret, emaneti sahibine satmaktır.”

İnsan o vakit anlar ki **Emanet aslında satılan bir şey değildir**. Çünkü o zaten O’nundur. Fakat Rabbimiz öyle lütufkârdır ki, mülk kendi mülkü olduğu hâlde, onu bir de **“bana satın”** diyerek bize kazanç kapısı yapar. İşte eğer ki bizler bu ayete kulak verip bize verilen hayat dairemiz içindekileri onların hakiki sahibine satarsak **beş derece kâr içinde kâr ederiz**.

Birinci Kâr: Fânî malımız beka bulur.

Ömür, parmaklarının arasından süzülen kum gibidir; kısadır, kayar gider. Ama Allah için yaşanır, fanilikten çıkar, ebediyetin meyvesini verir. Dakikalar toprağa düşen tohumlar gibidir; çürür sanırsın, oysa berzahta filizlenir, ebediyet bahçelerinde saadet çiçekleri açar.

İkinci Kâr: Bu ticaretin kazancı, Cennet’tir. İnsan, ömrünü ve emanet edilen her şeyini Allah’a sattığında; fânî bir hayat, ebedî bir sermayeye dönüşür. Bir damla gözyaşı orada

irmağa, bir sabır nefesi bahçeye çevrilir. Dünyada çekilen her çile, Cennet'in saraylarına taş olur. Her secde, her şükür, ebediyet toprağına ekilen bir tohumdur.

Bu dünyada nice insan bir ömür didinir de, başını sokacak bir eve kavuşamaz. Fakat Allah'a yönelen bir kul, kırık dökük ibadetlerine karşılık Cennet gibi bir mükâfata mazhar olur. Çünkü Cennet, amelin değil, Rahman'ın rahmetinin eseridir. Kulun gayreti bir damla, Rabbin karşılığı bir deryadır.

Üçüncü Kâr: Allah'a satılan her aza ve duygunun, kıymeti, birden bine çıkar. Mesela Akıl nefse hizmet ederse, geçmişin pişmanlıklarını ve geleceğın korkularını insana taşıyan bir işkence aracıdır. Ama Allah'a teslim olursa, kâinatın sırlarını açan bir anahtara, ebedi saadete ulaştıran bir mürşide dönüşür. Göz nefse hizmet ederse günahın penceresidir; ama Rabbine hizmet ederse, sanat-ı İlahiye'nin seyircisi, rahmet çiçeklerinden bal toplayan bir arı olur.

Dil mideye hizmet ederse bir kapıcıdır; ama Rezzâk'a hizmet ederse, şükür makamında duran bir müfettiştir. Ey akıl, dikkat et! Bir işkence aleti olmak nerede, bir saadet anahtarı olmak nerede?

Ey göz, iyi bak! Bir günah penceresi olmak nerede, bir ilahî kütüphanenin seyircisi olmak nerede? Ey dil, iyi tat! Bir mide nöbetçisi olmak nerede, şükür makamında olmak nerede?

İnsan, bu farkı anladığında neden müminin Cennet'e, kâfirin Cehennem'e layık olduğunu görür. Çünkü biri emanete ihanet eder, diğeri sahibine sadakatle teslim eder.

Dördüncü Kâr: İnsan zayıf, fakir ve âcizdir.

Bir rüzgâr eser, umutları savurur; bir kelime dokunur, kalbi dağılır. İhtiyaçları sema kadar geniştir ama kudreti bir nefes kadar kısıdır. Hayat yükü omzuna ağır gelir, zamanın önünde bir zerre gibi kalır. Kudretine dayansa kırılır, aklına güvense şaşar, yükün altında ezilir.

Fakat sonsuz Kudrete dayanırsa, zayıflığı kuvvete, aczi kudrete dönüşür. O'na sığınan bir kalp, fırtınaların ortasında bile huzur bulur.

Beşinci Kâr: Her aza, Allah için kullanıldığında ebedî bir sermayeye dönüşür.

Gözün, dilin, kalbin, aklın yaptığı her ibadet, her tesbih ve şükür, ahirette Cennet meyvesi olarak sana dönecektir. Çünkü her tesbih, her şükür, ebediyette bir nimet olarak karşılanacaktır. Eğer bu ticareti yapamazsak, Zaten Allah'ın olanı Allaha veremezsek bu beş kârdan mahrum olmakla beraber **beş derece zarar içinde zarara** düşeceksin.

Birinci Zarar: Sevdiğin her şey senden ayrılacak. Üzerine titredüğün mal, biriktirdüğün servet, bağlandüğün evlat, taptüğün heves ve gençlik... Hepsi bir gün elinden gidecek. Ardında yalnızca pişmanlık, hüznün ve günahlarının yükü kalacak.

Evet malın gider, mesuliyeti kalır. Gençliğin biter, günahı kalır. Hevesin tükenir, izi kalır. Tıpkı misalimizdeki o bedbaht adam gibi, insan o zaman anlar. Dünyada "benimdir" dediği her

şey, aslında emanettir; ama o emaneti kendisinin zannetmiştir.

İkinci Zarar: Emanete ihanetin bedeli ağırdır. Göz, kulak, dil; muhabbet, şefkat, hırs... Hepsi Allah'ın mülkünden bize verilmiş emanettir. Mal, evlat, makam, gençlik de öyle. Bizim değildir; sadece geçici birer lütuftur.

Bu emanetler ancak Allah'ın izin ve rızasıyla kullanılabilir. Gözün nereye bakacağını, kulağın neyi dinleyeceğini, dilin neyi söyleyeceğini O belirlemiştir. Bu sınırı aşmak, emanete ihanet etmektir. Zira kendine verilen vücudu, duyguları ve nimetleri Allah'ın değil, nefsinin yolunda kullanan; emaneti sahibine değil, hevasına teslim etmiş olur.

Üçüncü Zarar: Kıymetli cihazları, hayvanlıktan da aşağı bir seviyeye düşürmektir. İnsana verilen akıl, göz, dil gibi azaları nefsin arzularına hizmet ettirmek, Allah'ın hikmetine iftira ve emanete zulümdür. Çünkü bu durum, lisanı hâl ile şöyle demektir: "Ey Rabbim! Bu cihazlar benim hevesimi tatmin için yaratılmıştır."

Oysa bu büyük bir yanıştır. Zira Allah, bu azaları zevk ve heva için değil; iman, marifet ve kulluk için yaratmıştır. Bu hikmeti tersine çevirmek, emanete ihanetin en acı şeklidir.

Dördüncü zarar: İnsan, acizlik ve fakırla beraber hayat yükünü kendi zayıf beline yükler; her fırtınada sarsılır, her kayıpta ağlamaya başlar. Zira tevekkül etmeyen kimse, kendi omzuna dünyanın ağırlığını yükler. Ve ne kadar çabalasa da o yükü taşımaya gücü yetmez.

Beşinci Zarar: Ebediyet anahtarlarını, cehennem kapılarına çevirmektir. İnsana ebedî saadet için verilen akıl, kalp, göz ve dil; günah yolunda kullanıldığında rahmet hediyeleri azap vesilesine dönüşür. Zira insan, günahları yüzünden cehenneme girer; o günahları işleyen de kendi uzuvlarıdır. Gözle bakar, dille söyler, kalple niyet eder, elle işler... Ve sonunda her aza, sahibini ateşe götüren bir kapı hâline gelir.

Şimdi satmaya bakalım: Acaba Allah'a kulluk o kadar ağır bir yük müdür ki insanlar ondan kaçar? Asla! Çünkü Allah, sonsuz rahmetiyle **helal dairesini geniş, haram dairesini dar** kılmıştır. Ve farzlarını, insanın fitratına uygun şekilde **hafif ve az** yapmıştır.

Mesela: Bir günün yirmi dört saatinden yalnızca **bir saati** namaz içindir. Bir yılın on iki ayından yalnızca **bir ayı** oruç içindir. Bir ömrün tamamında **bir defa** hac farzdır. Malın kırkta biri zekâttır. Yüzlerce nimet helaldir; sadece birkaç tanesi haram.

Artık kim diyebilir ki İslam'ın emirleri ağırdır, ibadetler zordur? Hayır, asla! **Helal dairesi keyfe kâfidir; harama girmeye hiç lüzum yoktur.** Çünkü Allah, kulluğu yük değil; rahmetin en hafif, en tatlı şekli kılmıştır.

Allah'a kul olmak, O'nun ordusunda bir asker olmak... Bu, öyle bir şeref, öyle bir huzur ki tarif edilemez. Yapmamız gereken tek şey: Her işine Allah adına başlamak, O'nun rızasıyla vermek ve almak, O'nun kanunları içinde hareket etmektir. İşte ey nefsim, ticaret meydanı

açıktır. Malların hepsi fânidir, ama alıcı Bâkî'dir. O hâlde gecikme, Elinden çıkmadan Allah'a sat. Çünkü bu pazarda kazanan, yalnız Allah'a satanlardır.